

literatura
ESTEVE PLANTADA

Lluís Maria Xirinacs va portar al límit totes les seves conviccions. En vida, i també en la mort, tal com podem llegir en 'Sis nits d'agost', el darrer llibre de Jordi Lara, on l'autor osonenc reconstrueix amb alta destresa literària els darrers dies del filòsof i cèlebre activista, tot un referent de la desobediència civil pacífica i de la no-violència.

Xirinacs, la mort com a afirmació col·lectiva

Sis nits d'agost
JORDI LARA

Edicions de 1984
Barcelona, 2019
208 pàgines

“**Q**uin un, en Xirinacs”, diu un dels testimonis del llibre en un passatge. No es podria definir millor la manera de ser i l'auto-exigència d'una figura extremadament coherent amb cadascuna de les seves idees i els seus actes. Fins al punt que el 6 d'agost de 2007, quan complia 75 anys, Lluís Maria Xirinacs va pujar a la muntanya i es va deixar morir, tot sol, induint-se un coma i sense infligir-se cap tipus d'autoviolència.

Aquest és el fet des d'on gravita el darrer llibre de Jordi Lara (Vic, 1968), una de les veus més robustes i elegants de la literatura catalana actual, desplegada en una obra que conté les paraules justes, que sempre sap què i com ho vol explicar, fent-nos espectadors privilegiats no només d'uns fets, sinó d'un procés d'escriptura fascinant i abrupte, amb dubtes i molta literatura. Una obra que supera l'anècdota i un personatge tan gran, complex, estimat i incomprès com Xirinacs.

Sis nits d'agost mostra la pulsio més íntima d'un home que puja una muntanya, que s'asseu i s'espera a morir en un bosc del Ripollès. Amb la complexitat de l'evasió i amb l'intent d'escatir quina mena d'experiència és. “S'hi afegeix que

aquest home és en Xirinacs”, subratlla. Conscient dels condicionants de la història, quan Lara decideix acostar-s'hi des d'un punt de vista literari, el primer que ha de fer és acotar els perills del relat: “En primer lloc, evitar que la figura de Xirinacs se'm mengi el llibre. I després, que el protagonista sigui el sentit de la mort, no pas ell”.

L'eremita vocacional

“Xirinacs era un nom incòmode, d'una vocació íntima que aflora de menut: ser eremita. La vocació culmina, d'alguna manera, amb la seva mort. Quan puja a la muntanya es retroba, recupera l'ermità. Mor tal com hauria volgut viure, lluny del món, però amb un ull posat al món”. No pas un aïllament com a fugida, sinó per veure el món en perspectiva, en la distància, i fer-ne una diagnosi. “És l'itinerari individual i també col·lectiu que proposa: la fugida del món per observar, per retornar i per mirar d'arreglar-lo”.

Una vocació que també passa per diversos estadis, tots coherents amb la seva evolució i amb la seva manera de pensar i actuar: la desobediència, les vagues de fam i les plantades, culminant amb l'elecció com a senador indepen-

teatre

'Unheimlich' explora la representació artística i l'exhibició de la nuesa femenina

televisió

'Years and Years', un creuament entre 'Black Mirror' i 'Cuéntame' que ens aboca al precipici

música

L'adeu a Laura Almerich, la inseparable guitarrista de Lluís Llach durant quatre dècades

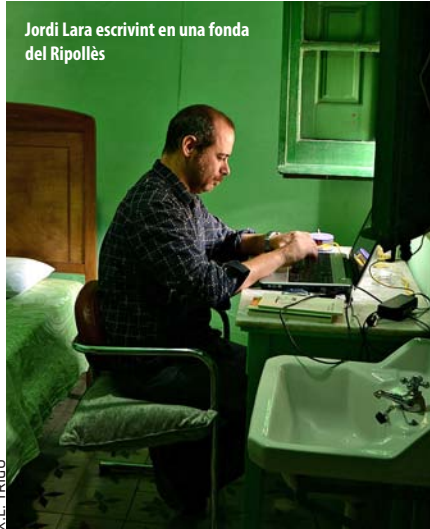
dent més votat de les eleccions. No en té prou i segueix la lluita, però no treu cap vot amb el BEAN, ni al Senat ni al Congrés. "Fracassa políticament i això el fa desaparèixer. Se'l va bandejar, després del franquisme. El van apartar per incòmode". Aleshores, Xirinacs emprèn un camí personal, de recerca, buscant fórmules a través de l'economia i la filosofia —el "globalisme"— i amb la creació de les primeres experiències de cooperatives d'autogestió. Fins a culminar amb la desaparició, després d'una darrera plantada l'any 2000, on ell ja veu un despertar col·lectiu que, en part, anunciava el procés independentista.

Què estem disposats a fer com a individus pel col·lectiu?

Sis nits d'agost és una indagació sobre els límits de la llibertat individual i de la llibertat col·lectiva. En la seva mort, Xirinacs intenta acordar les dues coses. "Aquesta història ens diu que hi ha d'altres maneres de viure que s'acosten a la llibertat i que respecten més la dignitat humana. I també, que es pot morir amb dignitat i sense dolor. Una desaparició que, en aquest cas, no és ni una derrota, ni una fugida, sinó una afirmació".

La història arriba a Jordi Lara després de patir un accident, el 2016. "Vaig veure la mort tan a prop que no vaig tenir por, sinó curiositat. Se'm va encendre una pregunta". Això li va provocar un estrès posttraumàtic que el va portar a la preparació de la mort de Xirinacs i, després, a la investigació dels fets. "Vaig pensar molt en el format que havia de tenir el llibre, i em vaig adonar que no en tenia prou amb un llibre periodístic o detectivesc al voltant d'unes circumstàncies concretes, sinó que havia d'escriure'n un que parlés dels sentits d'aquesta mort i dels sentits que pot tenir en les persones".

La decisió va ser fer una novel·la. "La literatura és l'art de formular preguntes i d'intentar posar noms a les coses que no en tenen, sense buscar respostes. És igual que els fets o els testimonis siguin reals. Havia de ser una novel·la, per

Jordi Lara escrivint en una fonda del Ripollès

X.L. TRIGO

l'exercici de posar el focus a les parts més fosques de l'ànima humana". I Lara ho broda, amb la suggestió de la brevetat, amb la magnífica descripció paisatgística —i el desig, simbòlic, de fondre's amb la natura—, amb una admirable sensuïtat verbal, administrant la informació, jugant amb la veu dels testimonis i la pròpia veu. "He fracassat perquè no he pogut capturar Xirinacs", diu, al final, el narrador. "Un llibre és l'intent d'atrapar una cosa inaprehensible —diu—. Per això fracassa, perquè la literatura està condemnada a fer-ho en la voluntat de capturar el misteri i la complexitat de la vida i de la mort".

@eplantada

NAIXEMENT D'ISLÀNDIA
 CARLES MULET
 Premi Octubre Vicent Andrés Estellés de Poesia 2018

NOVETATS 3i4
 Edicions Tres i Quatre / València

Pots seguir-nos a **Facebook** i **Twitter**
 Visita la nostra botiga virtual en www.tresiquatre.cat